

# Spis treści

---

|                                                                                                                                                                          |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Wstęp .....                                                                                                                                                              | 9  |
| Część pierwsza. Rynki finansowe i ich organizacja .....                                                                                                                  | 11 |
| 1. Struktura systemu finansowego ( <i>Urszula Banaszczyk-Soroka</i> – pkt 1.1 i 1.2;<br><i>Patrycja Zawadzka</i> – pkt 1.3 i 1.4) .....                                  | 13 |
| 1.1. System finansowy .....                                                                                                                                              | 13 |
| 1.1.1. Elementy systemu finansowego .....                                                                                                                                | 13 |
| 1.1.2. Funkcje rynków finansowych .....                                                                                                                                  | 17 |
| 1.2. Klasyfikacja rynków finansowych .....                                                                                                                               | 19 |
| 1.2.1. Wybrane kryteria klasyfikacji rynków finansowych .....                                                                                                            | 19 |
| 1.2.2. Struktura rynku kapitałowego .....                                                                                                                                | 22 |
| 1.3. Instrumenty finansowe .....                                                                                                                                         | 25 |
| 1.3.1. Instrumenty rynku kasowego (transferu kapitału) .....                                                                                                             | 25 |
| 1.3.2. Instrumenty rynku terminowego .....                                                                                                                               | 31 |
| 1.4. Instytucje rynków finansowych w Polsce .....                                                                                                                        | 34 |
| 2. Organizacja systemu bankowego w Polsce ( <i>Urszula Banaszczyk-Soroka</i><br>– pkt 2.1–2.3; <i>Patrycja Zawadzka</i> – pkt 2.4; <i>Mariusz Dybał</i> – pkt 2.5) ..... | 40 |
| 2.1. Od denacjonalizacji do globalizacji systemu bankowego w Polsce .....                                                                                                | 40 |
| 2.1.1. Demonopolizacja, komercjalizacja i konsolidacja polskich banków ..                                                                                                | 40 |
| 2.1.2. Prywatyzacja banków i jej skutki dla systemu bankowego .....                                                                                                      | 42 |
| 2.2. Narodowy Bank Polski – organizacja i funkcje banku centralnego .....                                                                                                | 46 |
| 2.2.1. Historia bankowości centralnej w Polsce .....                                                                                                                     | 46 |
| 2.2.2. Organizacja banku centralnego w Polsce .....                                                                                                                      | 48 |
| 2.2.3. Instrumenty polityki pieniężnej .....                                                                                                                             | 50 |
| 2.3. Zasady funkcjonowania banku .....                                                                                                                                   | 52 |
| 2.3.1. Banki i ich rodzaje .....                                                                                                                                         | 52 |
| 2.3.2. Zasady prowadzenia działalności bankowej .....                                                                                                                    | 57 |
| 2.4. Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG) .....                                                                                                                             | 60 |
| 2.4.1. Organizacja i zadania BFG .....                                                                                                                                   | 60 |
| 2.4.2. System gwarantowania depozytów .....                                                                                                                              | 63 |
| 2.4.3. Funkcja pomocowa BFG .....                                                                                                                                        | 66 |
| 2.4.4. Działalność analityczna BFG .....                                                                                                                                 | 68 |
| 2.5. Pozycja polskiego sektora bankowego na tle państw Unii Europejskiej ....                                                                                            | 68 |

|                                                                                                                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>3. Organizacja rynku kapitałowego</b> ( <i>Urszula Banaszczyk-Soroka</i> – pkt 3.1–3.4; <i>Mariusz Dybał</i> – pkt 3.5) .....                          | 78  |
| 3.1. Rozwój rynku kapitałowego w Polsce w latach 1991–2010 .....                                                                                          | 78  |
| 3.1.1. Historia polskiej Giełdy .....                                                                                                                     | 78  |
| 3.1.2. Początki rynku giełdowego (1991–1995) .....                                                                                                        | 80  |
| 3.1.3. Druga hossa i bessy na rynku giełdowym (1996–1998) .....                                                                                           | 81  |
| 3.1.4. Trzecia hossa i bessy na Giełdzie (1998–2004) .....                                                                                                | 82  |
| 3.1.5. Polski rynek kapitałowy po 2004 roku .....                                                                                                         | 83  |
| 3.2. Operatorzy obrotu .....                                                                                                                              | 84  |
| 3.2.1. Rynek regulowany giełdowy .....                                                                                                                    | 84  |
| 3.2.2. Alternatywny System Obrotu (NewConnect) i rynek Catalyst .....                                                                                     | 91  |
| 3.2.3. Informacja giełdowa .....                                                                                                                          | 94  |
| 3.3. Podmioty świadczące usługi maklerskie – pośrednicy i ich usługi .....                                                                                | 96  |
| 3.3.1. Podział podmiotów świadczących usługi maklerskie .....                                                                                             | 96  |
| 3.3.2. Usługi dla klientów rynku wtórnego .....                                                                                                           | 98  |
| 3.3.3. Usługi skierowane do emitentów na rynkach pierwotnym i wtórnym .....                                                                               | 101 |
| 3.4. System rekompensat – ochrona inwestora na rynku kapitałowym .....                                                                                    | 102 |
| 3.4.1. Organizacja systemu rekompensat – podmiotowy i przedmiotowy zakres gwarancji .....                                                                 | 102 |
| 3.4.2. Zasady prowadzenia systemu rekompensat .....                                                                                                       | 104 |
| 3.5. Pozycja polskiej Giełdy na tle rynku Unii Europejskiej .....                                                                                         | 106 |
| <b>4. Nadzór nad rynkami finansowymi</b> ( <i>Urszula Banaszczyk-Soroka</i> – pkt 4.1.1–4.1.3; 4.2–4.3; <i>Patrycja Zawadzka</i> – pkt 4.1.4–4.1.5) ..... | 118 |
| 4.1. Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) .....                                                                                                              | 118 |
| 4.1.1. Organizacja i zadania KNF .....                                                                                                                    | 118 |
| 4.1.2. Rola Komitetu Bazylejskiego i Unii Europejskiej w kształtowaniu organizacji nadzoru w Polsce .....                                                 | 121 |
| 4.1.3. Płaszczyzny nadzoru – nadzory: indywidualny, skonsolidowany i uzupełniający .....                                                                  | 123 |
| 4.1.4. Jednolity nadzór nad europejskim rynkiem finansowym .....                                                                                          | 126 |
| 4.1.5. Europejska unia bankowa .....                                                                                                                      | 128 |
| 4.2. Funkcje Komisji Nadzoru Finansowego .....                                                                                                            | 130 |
| 4.2.1. Licencjonowanie i autoryzacja instytucji rynków finansowych .....                                                                                  | 130 |
| 4.2.2. Kontrolowanie i dyscyplinowanie podmiotów rynków finansowych .....                                                                                 | 132 |
| 4.3. Normy ostrożnościowe .....                                                                                                                           | 134 |
| 4.3.1. Normy ograniczające ryzyko działalności .....                                                                                                      | 134 |
| 4.3.2. Normy sygnalizacyjne .....                                                                                                                         | 136 |
| <b>Część druga. Podmioty poszukujące kapitału na rynkach finansowych.</b> .....                                                                           | 143 |
| <b>5. Kredytobiorcy</b> ( <i>Urszula Banaszczyk-Soroka</i> ) .....                                                                                        | 145 |
| 5.1. Kredytobiorcy i ich ocena przez bank .....                                                                                                           | 145 |
| 5.1.1. Działalność kredytowa banków .....                                                                                                                 | 145 |
| 5.1.2. Wybrane kryteria klasyfikacji kredytów .....                                                                                                       | 146 |
| 5.2. Ocena zdolności kredytowej klienta .....                                                                                                             | 149 |
| 5.2.1. Zdolność kredytowa klienta .....                                                                                                                   | 149 |
| 5.2.2. Proces udzielania kredytu podmiotom gospodarczym .....                                                                                             | 151 |
| 5.2.3. Formy zabezpieczenia kredytu .....                                                                                                                 | 152 |
| 5.3. Umowa kredytowa i jej konsekwencje dla banku i klienta .....                                                                                         | 154 |
| 5.3.1. Treść umowy kredytowej .....                                                                                                                       | 154 |
| 5.3.2. Monitorowanie udzielonych kredytów .....                                                                                                           | 155 |

|                                                                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>6. Emitenci (Urszula Banaszczyk-Soroka)</b>                                                            | 160 |
| 6.1. Motywy i obawy wyboru ścieżki rynku kapitałowego                                                     | 160 |
| 6.1.1. Spółki notowane na GPW                                                                             | 160 |
| 6.1.2. Korzyści wynikające ze statusu spółki publicznej                                                   | 162 |
| 6.1.3. Obawy spółki przed wprowadzeniem akcji do notowań                                                  | 166 |
| 6.2. Uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy                                                           | 167 |
| 6.2.1. Konstrukcja oferty publicznej                                                                      | 167 |
| 6.2.2. Zasadnicze uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy                                              | 169 |
| 6.3. Procedura prospektowa                                                                                | 172 |
| 6.3.1. Prospekt emisyjny i jego konstrukcja                                                               | 172 |
| 6.3.2. Działania spółki po upublicznieniu prospektu emisyjnego                                            | 174 |
| <b>Część trzecia. Podmioty dysponujące kapitałem</b>                                                      | 177 |
| <b>7. Depozytariusze i inwestorzy (Urszula Banaszczyk-Soroka)</b>                                         | 179 |
| 7.1. Depozytariusze – operacje czynne banku                                                               | 179 |
| 7.1.1. Struktura podmiotowa depozytów                                                                     | 179 |
| 7.1.2. Bankowość elektroniczna                                                                            | 183 |
| 7.2. Inwestorzy giełdowi                                                                                  | 186 |
| 7.2.1. Klasyfikacja inwestorów giełdowych                                                                 | 186 |
| 7.2.2. Inwestorzy indywidualni                                                                            | 190 |
| 7.2.3. Inwestorzy instytucjonalni                                                                         | 192 |
| 7.3. Klienci instytucji finansowych jako konsumenci                                                       | 195 |
| <b>8. Fundusze inwestycyjne (Sebastian Jakubowski)</b>                                                    | 197 |
| 8.1. Klasyfikacja funduszy inwestycyjnych                                                                 | 197 |
| 8.1.1. Fundusze inwestycyjne otwarte i zamknięte                                                          | 197 |
| 8.1.2. Konstrukcje funduszy inwestycyjnych                                                                | 199 |
| 8.1.3. Typy funduszy inwestycyjnych                                                                       | 201 |
| 8.1.4. Klasyfikacja funduszy inwestycyjnych ze względu na prowadzoną politykę lokacyjną klientów funduszy | 204 |
| 8.2. Otoczenie instytucjonalne funduszy inwestycyjnych                                                    | 208 |
| 8.2.1. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych                                                                | 208 |
| 8.2.2. Podmioty współpracujące                                                                            | 210 |
| 8.3. Fundusze inwestycyjne uczestnikami rynku pieniężnego i giełdowego                                    | 211 |
| 8.4. Rozwój funduszy inwestycyjnych w Polsce w latach 1991–2010                                           | 216 |
| <b>9. Fundusze emerytalne (Sebastian Jakubowski)</b>                                                      | 223 |
| 9.1. Przyczyny reformy systemu emerytalnego pod koniec XX wieku                                           | 223 |
| 9.2. Zakład Ubezpieczeń Społecznych – repartycyjna część systemu emerytalnego                             | 228 |
| 9.3. Otwarte fundusze emerytalne – kapitałowa część systemu emerytalnego                                  | 230 |
| 9.3.1. Otoczenie instytucjonalne OFE                                                                      | 234 |
| 9.3.2. OFE na rynkach pieniężnym i kapitałowym                                                            | 237 |
| 9.4. Trzeci filar systemu emerytalnego                                                                    | 241 |
| 9.4.1. Pracownicze programy emerytalne                                                                    | 241 |
| 9.4.2. Formy indywidualnego oszczędzania na przyszłą emeryturę                                            | 245 |
| <b>10. Zakłady ubezpieczeń (Magdalena Homa – pkt 10.1–10.5; Patrycja Zawadzka – pkt 10.3.3)</b>           | 249 |
| 10.1. Zmiany organizacyjno-prawne na rynku ubezpieczeń                                                    | 249 |
| 10.2. Ubezpieczenie – pojęcie, istota i klasyfikacja                                                      | 253 |
| 10.2.1. Istota ubezpieczenia                                                                              | 253 |
| 10.2.2. Funkcje ubezpieczenia                                                                             | 255 |
| 10.2.3. Klasyfikacja ubezpieczeń                                                                          | 256 |

|                                                                                                                                |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 10.3. Organizacja instytucjonalna rynku ubezpieczeń .....                                                                      | 260        |
| 10.3.1. Zakład ubezpieczeń i jego działalność .....                                                                            | 260        |
| 10.3.2. Pośrednictwo ubezpieczeniowe .....                                                                                     | 262        |
| 10.3.3. Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny .....                                                                              | 263        |
| 10.4. Zasady działania firm ubezpieczeniowych .....                                                                            | 266        |
| 10.4.1. Ryzyko działalności ubezpieczeniowej .....                                                                             | 266        |
| 10.4.2. Ryzyko ubezpieczeniowe a jego cena .....                                                                               | 268        |
| 10.4.3. Gospodarka finansowa firm ubezpieczeniowych .....                                                                      | 270        |
| 10.5. Polityka lokacyjna zakładów ubezpieczeń .....                                                                            | 276        |
| <b>Część czwarta. Instytucje niebankowe świadczące usługi finansowe .....</b>                                                  | <b>283</b> |
| <b>11. Instytucje niebankowe świadczące usługi finansowe (Mariusz Dybał) .....</b>                                             | <b>285</b> |
| 11.1. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (SKOK) .....                                                                 | 285        |
| 11.2. Leasing .....                                                                                                            | 290        |
| 11.3. Faktoring .....                                                                                                          | 293        |
| 11.4. Pośrednictwo kredytowe .....                                                                                             | 297        |
| 11.5. Sektor kapitału wysokiego ryzyka ( <i>private equity/venture capital</i> ) .....                                         | 299        |
| <b>Załączniki .....</b>                                                                                                        | <b>303</b> |
| Załącznik 1. Organizacje społeczne i samorządowe związane z systemem finansowym .....                                          | 305        |
| Załącznik 2. Wartość indeksu WIG (na otwarcie) w latach 1991–2014 (w punktach) ..                                              | 308        |
| Załącznik 3. Kalendarium wprowadzania instrumentów finansowych do notowań na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie ..... | 309        |
| Załącznik 4. Arkusz zleceń dla spółki X – wyznaczanie ceny .....                                                               | 310        |
| Załącznik 5. Vistula & Wólczanka (V&W) kontra W.KRUK .....                                                                     | 311        |
| <b>Bibliografia .....</b>                                                                                                      | <b>315</b> |
| <b>Indeks .....</b>                                                                                                            | <b>319</b> |